A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2019. október 3.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételek – 93/13/EGK irányelv – A 3. cikk (1) bekezdése – A szerződési feltételek tisztességtelen jellegének értékelése – A 4. cikk (2) bekezdése – 5. cikk – A szerződési feltételek világos és érthető megfogalmazásának kötelezettsége – Meg nem határozott szolgáltatásokért költségek megfizetését előíró feltételek”

A C-621/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Kúria (Magyarország) a Bírósághoz 2017. november 3-án érkezett, 2017. október 26-i határozatával terjesztett elő a

Kiss Gyula

és

a **CIB Bank Zrt.**,

Kiss Emil,

Kiss Gyuláné

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Prechal tanácselnök (előadó), F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund és L. S. Rossi bírák,

főtanácsnok: G. Hogan,

hivatalvezető: R. Şereş tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2019. március 14-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– Kiss Gy. képviseletében Ölveczky I. és Czingula K. ügyvédek,

– a CIB Bank Zrt. képviseletében Burai-Kovács J. és Stanka G. ügyvédek,

– a magyar kormány képviseletében Fehér M. Z., meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: magyar.

– az Egyesült Királyság kormánya képviseletében Z. Lavery, meghatalmazotti minőségben, segítője: A. Howard barrister,

– az Európai Bizottság képviseletében N. Ruiz García és Tokár A., meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2019. május 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 95., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.) 3. cikke (1) bekezdésének és 4. cikke (2) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Kiss Gyula és a CIB Bank Zrt. (a továbbiakban: CIB) mint elsőrendű alperes között folyamatban lévő eljárás keretében terjesztették elő, amelynek tárgya kölcsönszerződésben foglalt bizonyos feltételek tisztességtelenségének megállapítása iránti kérelem.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 93/13 irányelv tizenkettedik, tizenharmadik, tizenhatodik, tizenkilencedik és huszadik preambulumbekezdésének szövege a következő:

„mivel ugyanakkor a tagállamok nemzeti jogszabályainak jelenlegi állapotában csak egy részleges harmonizáció tervezhető; mivel ez az irányelv csak a kifejezetten nem egyedi szerződési feltételekkel foglalkozik; mivel a tagállamok számára meg kell hagyni azt a lehetőséget, hogy a Szerződés rendelkezéseinek tiszteletben tartásával saját nemzeti jogszabályaikban az ebben az irányelvben előírtaknál szigorúbb rendelkezésekkel biztosítsanak magasabb szintű védelmet a fogyasztóknak;

mivel a tagállamoknak azok a törvényi vagy rendeleti rendelkezései, amelyek közvetve vagy közvetlenül meghatározzák a fogyasztói szerződések feltételeit, vélhetően nem tartalmaznak tisztességtelen feltételeket; mivel ezért nem tűnik szükségesnek, hogy alárendeljék ennek az irányelvnek azokat a feltételeket, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláíró felei; mivel ebben a vonatkozásban az 1. cikk (2) bekezdésében szereplő »kötelező törvényi vagy rendeleti rendelkezések« kifejezés azokat a szabályokat is lefedi, amelyeket a jogszabály szerint akkor kell alkalmazni a szerződő felek között, ha ők másban nem állapodtak meg;

[…]

mivel a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének a rögzített általános ismérvek alapján történő megítélését, különösen a felhasználók közötti szolidaritást figyelembe vevő közszolgáltatási értékesítési és szolgáltatási tevékenységekben ki kell egészíteni a különféle érintett érdekeltségek átfogó kiértékelését biztosító eszközökkel; mivel ez a jóhiszeműség követelményét valósítja meg; mivel a jóhiszeműség megítélésében különös figyelmet fordítanak a szerződő felek alkupozíciójának erősségére, arra, hogy ösztönözték-e valamilyen módon a fogyasztót a feltétel elfogadására, és hogy az árut vagy

szolgáltatást a fogyasztó külön megrendelésére bocsátották-e a fogyasztó rendelkezésére; mivel a jóhiszeműséggel kapcsolatosan támasztott elvárást az eladó vagy a szolgáltató kielégíti, ha a másik féllel szemben, akinek törvényes érdekeit szem előtt kell tartania, méltányosan és tisztességesen jár el;

[…]

mivel ennek az irányelvnek az alkalmazásában a tisztességtelen jelleg megítélésének nem kell kiterjednie a szerződés elsődleges tárgyát képező, sem pedig a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételekre; mivel a szerződés elsődleges tárgyát képező és a szállított áruk vagy nyújtott szolgáltatások ár/minőség viszonyát meghatározó feltételeket mindezek ellenére figyelembe lehet venni egyéb feltételek tisztességes jellegének megítélésénél; […]

mivel a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni; mivel a fogyasztó számára lehetőséget [helyesen: számára ténylegesen lehetőséget] kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes feltételt; és mivel kétség esetén a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezést kell irányadónak elfogadni”.

4 Ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.”

5 Az említett irányelv 4. cikke értelmében:

„(1) A 7. cikk sérelme nélkül, egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegét azon áruk vagy szolgáltatások természetének a figyelembevételével kell megítélni, amelyekre vonatkozóan a szerződést kötötték, és hivatkozással a szerződés megkötésének időpontjában az akkor fennálló összes körülményre, amely a szerződés megkötését kísérte, valamint a szerződés minden egyéb feltételére, vagy egy olyan másik szerződés feltételeire, amelytől e szerződés függ. [Helyesen: Valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltát – a 7. cikk sérelme nélkül – a szerződéskötés időpontjában, a szerződés tárgyát képező áru vagy szolgáltatás természetének, a szerződéskötés valamennyi körülményének, továbbá e szerződés vagy más olyan szerződés összes többi feltételének figyelembevételével kell megítélni, amelytől e szerződés függ.]

(2) A feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az ár vagy díjazás megfelelésére az ellenértékként szállított áruval vagy nyújtott szolgáltatással, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.”

6 A 93/13 irányelv 5. cikke előírja:

„Olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak [helyesen: feltételeknek mindig világosnak] és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó. […]”

A magyar jog

A Polgári Törvénykönyv

7 A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 209/B. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) Tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés kikötése, ha a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg.

(2) Egyoldalúan és indokolatlanul hátrányos a jogosultságok és kötelezettségek meghatározása különösen, ha

a) a szerződésre irányadó lényeges rendelkezéstől jelentősen eltér; vagy

b) összeegyeztethetetlen a szerződés tárgyával, illetve rendeltetésével.

(3) A feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

(4) Külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

(5) A tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a szolgáltatást és ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötésre, ha annak szövegezése egyértelmű és mindkét fél számára érthető.

(6) Nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.”

8 Az említett törvénykönyv 523. §-a a következőképpen rendelkezik:

„(1) Kölcsönszerződés alapján a pénzintézet vagy más hitelező köteles meghatározott pénzösszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni.

(2) Ha a hitelező pénzintézet, – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – az adós kamat fizetésére köteles (bankkölcsön).”

A Hpt.

9 A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210. §-ának (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt, ideértve a késedelmes teljesítés jogkövetkezményeit és a szerződést biztosító mellékkötelezettségek érvényesítésének módját, következményeit is.”

10 A Hpt. 212. §-a a következőket írja elő:

„(1) A fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésnek tartalmaznia kell a külön jogszabály alapján megállapított éves százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót.

(2) A teljes hiteldíj a fogyasztó által a kölcsönért fizetendő terhelés, amely tartalmazza a kamatokat, folyósítási jutalékokat és minden egyéb – a kölcsön felhasználásával kapcsolatosan fizetendő – költséget.

(3) A teljes hiteldíjmutató az a belső kamatláb, amely mellett az ügyfél által visszafizetendő tőke és teljes hiteldíj egyenlő az ügyfél által a folyósításkor a pénzügyi intézménynek fizetett költségekkel csökkentett hitelösszeggel.”

11 A Hpt 2. számú mellékletének I.10.2.a) pontja a „pénzkölcsönnyújtás” fogalmát a következőképpen határozza meg:

„a hitelező és az adós között létesített hitel-, illetőleg kölcsönszerződés alapján a pénzösszeg rendelkezésre bocsátása, amelyet az adós a szerződésben megállapított időpontban – kamat ellenében vagy anélkül – köteles visszafizetni”.

12 E melléklet I.10.3. pontja a következőket írja elő:

„A hitel és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja.”

13 Az említett melléklet III.7. pontja a „kamat” fogalmát a következőképpen határozza meg:

„az adós által a kölcsönnyújtónak (betételhelyezőnek) az elfogadott betét vagy az igénybe vett kölcsön használatáért, kockázatáért fizetendő, a betét- vagy kölcsönösszeg százalékában meghatározott, időarányosan térítendő (elszámolandó) pénzösszeg vagy egyéb hozadék.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

14 Az alapügy felperese a CIB jogelődjével 2005. szeptember 16-án 16 451 euró összegre vonatkozó kölcsönszerződést kötött évi 5,4%-os kamat és évi 2,4%-os kezelési költség kikötése mellett, 20 éves futamidőre. Az érdekelt ezenfelül a szerződési feltételek értelmében köteles volt folyósítási jutalékként 40 000 forint (HUF) (hozzávetőleg 125 euró) megfizetésére. A teljes hiteldíjmutató (THM) 8,47%-ban került meghatározásra.

15 Az alapügy felperese a kezelési költségre és a folyósítási jutalékra vonatkozó feltételek tisztességtelenségének megállapítása iránt keresetet indított a Győri Törvényszék (Magyarország) előtt azzal az indokkal, hogy a szerződés nem részletezi pontosan azokat a szolgáltatásokat, amelyeknek az említett díj és jutalék az ellenértékét képezi.

16 A CIB védekezésül arra hivatkozott, hogy nem köteles részletezni azokat a szolgáltatásokat, amelyeknek a kezelési költség és a folyósítási jutalék az ellenértékét képviseli. Mindazonáltal pontosította, hogy a folyósítási jutalék a szerződés megkötését megelőző tevékenységekhez kapcsolódik, a kezelési költség pedig az említett szerződés megkötését követően felmerülő ügyviteli tevékenység ellenértéke.

17 A Győri Törvényszék a folyósítási jutalékot tartalmazó szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét megállapította, a kezelési költségre vonatkozó kereseti kérelmet azonban elutasította.

18 Az alapügy felperese és a CIB fellebbezései folytán eljáró Győri Ítélőtábla (Magyarország) az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. E bíróság a kezelési költségre vonatkozó feltételt érintően megállapította, hogy azt világosan és érthetően fogalmazták meg, mivel egyértelműen meghatározták az adóst e címen terhelő összeget, az ellenszolgáltatás jellege pedig köztudomású. Az említett bíróság hozzátette, hogy e költségek olyan tevékenységekre terjednek ki, mint például a hitelezés lebonyolítása, kezelése, nyilvántartása és behajtása. Ezzel szemben a folyósítási jutalékot illetően e bíróság hangsúlyozta, hogy nehéz meghatározni azon konkrét szolgáltatásokat, amelyeknek e jutalék az ellenértékét képviseli, mivel a kezelési költség már magában foglalja az összes közismert szolgáltatást.

19 Az alapügy felperese és a CIB felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

20 Az alapügy felperese azzal érvel, hogy a szerződés nem tartalmazza világosan, hogy milyen szolgáltatásért kell kezelési költséget fizetnie. Álláspontja szerint az eljárás során a CIB nem bizonyította, hogy a hitelezés lebonyolítása, kezelése érdekében olyan költségei lennének, amelyeket az ügyleti kamat nem ellentételez.

21 A CIB vitatja a folyósítási jutalékra vonatkozó feltétel tisztességtelen jellegét, kiemelve többek között, hogy az alapügy tárgyát képező szerződéskötés idején jogszabály nem írta elő, hogy azt a konkrét szolgáltatást, amelyért a folyósítási jutalék jár, a szerződésben rögzíteni kellett volna.

22 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az alapügy tényállásának időpontjában a „kezelési költség” fogalmát a magyar jogban nem határozták meg, és a kölcsönszerződésekben jellemzően nem rögzítették, hogy milyen szolgáltatásokat ellentételez a kezelési költség. A pénzügyi intézmények e költség tekintetében két különböző megoldást alkalmaztak a kölcsönszerződésekben: az első modell szerint a kamat mellett kezelési költséget is kikötöttek, a második modell keretében pedig nem kötöttek ki kezelési költséget, hanem magasabb mértékű kamatban érvényesítették e költségeket. Ezenfelül, bár a pénzügyi intézmények többsége egyszer fizetendő folyósítási jutalékot is felszámított, az említett bíróság hangsúlyozza, hogy az alapügy tárgyát képező szerződés megkötésének időpontjában hatályos magyar jog nem határozta meg az e jutalék ellenében nyújtott szolgáltatást, az említett jutalékot csupán a Hpt. 212. §-a említette a kölcsön teljes költségének összetevőjeként.

23 A kérdést előterjesztő bíróságban kételyek merültek fel azt a kérdést illetően, hogy az alapügy tárgyát képező feltételeket világos és érthető módon fogalmazták-e meg, és arra keresi a választ, hogy milyen módon kell értékelnie azok esetlegesen tisztességtelen jellegét. Ezenfelül, bár a nemzeti ítélkezési gyakorlat e területen nem egységes, az esetek többségében úgy ítélték meg, hogy elegendő, ha az érintett kölcsön teljes költsége egyértelmű, és nem szükséges pontosítani az annak ellenében nyújtott szolgáltatások jellegét.

24 Ezen ítélkezési gyakorlatból azonban nem derül ki egyértelműen, hogy melyek a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások, és az sem, hogy e szolgáltatások elkülöníthetők-e a főszolgáltatástól, azaz a pénzösszeg rendelkezésre bocsátásától és az említett, kamatokkal növelt összegnek a visszafizetésétől. Mindenesetre a THM, mivel magában foglalja a kamatot és a költségeket is, lehetővé teszi a kölcsön teljes költségének a megismerését, és a piacon rendelkezésre álló különböző ajánlatok összehasonlítását.

25 Ezzel szemben a kisebbségi ítélkezési gyakorlat szerint a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatásokat részletezni kell. A fogyasztó számára ugyanis hasznos, ha nem csak a THM összegét, hanem e szolgáltatások jellegét is össze tudja hasonlítani. E tekintetben a főszolgáltatás ellenértékének két elemre – kamatokra és kezelési költségre – való szétválasztása nem indokolt, továbbá a kezelési költség alapja is eltér a kamatok számításának alapjától. Végül, az említett ítélkezési gyakorlat szerint a folyósítási jutalék ellenében nyújtott szolgáltatásokat ismerni kell ahhoz, hogy meg lehessen győződni arról, hogy nem kerül-e sor e szolgáltatások kétszeres felszámítására.

26 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja továbbá, hogy a kezelési költség jellegét illetően a különböző tagállamok ítélkezési gyakorlata is eltérést mutat. Így a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) úgy véli, hogy a kezelési költségre vonatkozó feltétel tisztességtelen jellege vizsgálható, mivel a kamatok képezik a főszolgáltatás ellenértékét, és nem e költség. Az ilyen feltétel tisztességtelen, ha a hitelintézet kezelési költség címén a fogyasztóra hárítja át többek között a kizárólag a saját érdekében felmerült működési költségét. Ezzel szemben az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) úgy véli, hogy a kezelési költséget kikötő szerződési feltétel a főszolgáltatás körébe tartozik, ami akadályozza az annak tisztességtelen jellegére irányuló vizsgálatot.

27 Az alapügy tekintetében a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a kezelési költség és a folyósítási jutalék ellenében nyújtott szolgáltatások relevánsak lehetnek annak megállapításához, hogy az alapügy felperese által kötött szerződés feltételei a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése és 5. cikke értelmében kellően világosak és érthetőek-e. Ezenfelül abban az esetben, ha megállapításra kerülne, hogy e feltételek egyike nem világosan és érthetően került megfogalmazásra, felmerül a kérdés, hogy e megállapítás alapján *ipso facto* e feltétel tisztességtelenségére kell-e következtetni, vagy e következtetéshez a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésére tekintettel azt is vizsgálni kell, hogy az említett feltétel a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő a fogyasztó kárára.

28 Végezetül e bíróságnak kétségei vannak azt a kérdést illetően, hogy kizárólag az említett feltételekhez kapcsolódó szolgáltatásokat és ellenszolgáltatásokat kell-e vizsgálni, vagy a szerződés összes feltételét figyelembe kell venni, és valamennyi előnyt és hátrányt összegezni kell.

29 E körülmények között a Kúria (Magyarország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) [A 93/13 irányelv] 4. cikk[ének] (2) bekezdésében, illetve 5. cikkében írt világos és érthető megfogalmazás követelményét úgy kell-e értelmezni, hogy annak eleget tesz a fogyasztói kölcsönszerződésben egyedileg meg nem tárgyalt olyan szerződési feltétel, amely a fogyasztót terhelő költség, jutalék, díj (a továbbiakban együtt: költség) összegét, annak kiszámítási módját, teljesítésének idejét pontosan meghatározza, anélkül azonban, hogy rögzítené, [hogy] az adott költség milyen konkrét szolgáltatás ellenértéke; avagy a szerződésnek tartalmaznia kell azt is, hogy az adott költség milyen meghatározott szolgáltatás ellenértéke? Utóbbi esetben elegendő-e, ha a költség elnevezéséből következtetni lehet a nyújtott szolgáltatás tartalmára?

2) [A 93/13 irányelv] 3. cikk[ének] (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára a perbeli ügyben alkalmazott olyan költség kikötése, amelyért nyújtott konkrét szolgáltatás a szerződés alapján egyértelműen nem azonosítható be?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

30 A kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, oly módon értendő, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt, egyedileg meg nem tárgyalt, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezni kell.

31 A 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szerint a feltételek tisztességtelen jellegének megítélése nem vonatkozik sem a szerződés elsődleges tárgyának a meghatározására, sem pedig az árnak vagy díjazásnak az ellenértékként szállított árunak vagy nyújtott szolgáltatásnak való megfelelésére, amennyiben ezek a feltételek világosak és érthetőek.

32 E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy a szerződés azon feltételeit, amelyek az említett rendelkezés értelmében a „szerződés elsődleges tárgyának” fogalmába tartoznak, úgy kell érteni, mint amelyek e szerződés alapvető szolgáltatásait állapítják meg, és amelyek – ilyenekként – jellemzik azt. Ezzel szemben azok a feltételek, amelyek magának a szerződéses kapcsolatnak a lényegét meghatározó feltételekhez képest járulékos jelleggel rendelkeznek, nem tartozhatnak az említett fogalomba (2017. szeptember 20-i Andriciuc és társai ítélet, C-186/16, EU:C:2017:703, 35. és 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

33 A kérdést előterjesztő bíróságnak kell megítélnie az érintett kölcsönszerződés természetére, általános rendszerére és kikötéseire, valamint azon jogi és ténybeli összefüggésekre tekintettel, amelyekben az elhelyezkedik, hogy az érintett feltétel az adós azon szolgáltatása alapvető elemének minősül-e, amely abból áll, hogy a hitelező által a rendelkezésére bocsátott összeget visszafizesse (2015. február 26-i Matei ítélet, C-143/13, EU:C:2015:127, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

34 Ezenfelül a 93/13 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének szövegéből következik, hogy a feltételek második csoportja, amelyek esetében nem végezhető el az esetlegesen tisztességtelen jelleg megítélése, korlátozott terjedelemmel rendelkezik, mivel e kizárás kizárólag az árnak vagy az előírt díjazásnak az ellenértékként szállított árunak vagy nyújtott szolgáltatásnak való megfelelésére vonatkozik, és ennek a kizárásnak az a magyarázata, hogy nincsen semmilyen díjtáblázat vagy jogi szempont, amely behatárolhatná és vezérelhetné ezt a megfelelést (lásd ebben az értelemben: 2015. február 26-i Matei ítélet, C-143/13, EU:C:2015:127, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 A fogyasztó által a hitelezőnek fizetendő ellenértékre vonatkozó, vagy a fogyasztó által a hitelezőnek fizetendő tényleges árat befolyásoló feltételek tehát főszabály szerint nem tartoznak a feltételek e második csoportjába, kivéve azt a kérdést, hogy a szerződésben kikötött ellenérték vagy ár összege megfelel-e a hitelező által ellenértékként nyújtott szolgáltatásnak (2015. február 26-i Matei ítélet, C-143/13, EU:C:2015:127, 56. pont). A jelen ügyben azonban a Bíróság rendelkezésére álló iratokból az tűnik ki, hogy az alapügy tárgyát képező feltételek állítólagosan tisztességtelen jellege nem érinti a kezelési költség és a folyósítási jutalék összege, valamint az azok ellenében nyújtott szolgáltatások közötti viszonyt, mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy ez valóban így van-e.

36 Mindenesetre akár a 93/13 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének a hatálya alá tartoznak az alapügy tárgyát képező feltételek, akár nem, az e rendelkezésben foglalt átláthatósági követelménnyel azonos követelményt ír elő ezen irányelv 5. cikke is, amely szerint az írásbeli szerződési feltételeknek „mindig” világosaknak és érthetőeknek kell lenniük. Amint a Bíróság már megállapította, a két rendelkezés közül az elsőben szereplő átláthatósági követelmény hatálya megegyezik a másodikban szereplő követelményével (lásd ebben az értelemben: 2014. április 30-i Kásler és Káslerné Rábai ítélet, C-26/13, EU:C:2014:282, 67–69. pont).

37 Végezetül, az említett átláthatósági követelményt úgy kell értelmezni, hogy az nem csak azt követeli meg, hogy az érintett feltételnek nyelvtani szempontból érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket (lásd ebben az értelemben: 2015. július 9-i Bucura ítélet, C-348/14, nem tették közzé, EU:C:2015:447, 55. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapügy tárgyát képező kölcsönszerződés évi 2,4%-os kezelési költséget írt elő 240 hónapos időtartamra, és e költséget az első ügyleti év folyamán a kölcsönszerződés szerinti teljes kölcsönösszeg, a további ügyleti években pedig az adott ügyleti év első napján fennálló tőketartozás alapján számították ki. Ezenfelül a szerződés értelmében az alapügy felperesének folyósítási jutalék címén 40 000 HUF összeget is fizetnie kellett.

39 Úgy tűnik tehát, hogy az érintett feltételek lehetővé tették az alapügy felperese számára, hogy értékelje a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

40 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság egy kölcsönszerződésnek a „kockázati jutalékot" előíró feltételével kapcsolatban lényegében megállapította, hogy e szerződés nem tekinthető úgy, mint amely átlátható jelleggel tünteti fel az e jutaléknak megfelelő díjazás indokait, amennyiben vitatott, hogy a hitelező köteles tényleges ellenszolgáltatást nyújtani az említett jutalék fejében (lásd ebben az értelemben: 2015. február 26-i Matei ítélet, C-143/13, EU:C:2015:127, 77. pont).

41 A jelen ügyben a folyósítási jutalékra vonatkozó feltétellel kapcsolatban nem kétséges, hogy az alapügy felperese vitatja azt, hogy e jutalék ellenében bármely valós szolgáltatást nyújtanának a számára. Ilyen körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az érdekeltet tájékoztatták-e a jutalék kifizetését igazoló indokokról.

42 Ami a kezelési költségre vonatkozó feltételt illeti, bár úgy tűnik, hogy az alapügy felperese nem vonja le azt a következtetést, hogy e költség ellenében semmilyen ellenszolgáltatásban nem részesül, azt állítja, hogy az annak megfelelő különböző szolgáltatások pontos jellege nem átlátható.

43 Kétségtelen, hogy a jelen ítélet 37. pontjában ismertetett ítélkezési gyakorlatból nem következik, hogy a hitelező köteles arra, hogy az érintett szerződésben részletezze a szerződés valamely feltételében vagy feltételeiben előírt költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatás jellegét. Tekintettel azonban arra a védelemre, amelyet a 93/13 irányelvben kívántak a fogyasztónak biztosítani amiatt, hogy az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind a tárgyalási lehetőségei, mind pedig a tájékozottsági szintje tekintetében, fontos, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege a teljes egészében tekintett szerződésből észszerűen érthető vagy levezethető legyen. Ezenkívül a fogyasztónak képesnek kell lennie annak ellenőrzésére, hogy nincs-e átfedés a különböző költségek, vagy az azok ellenében nyújtott szolgáltatások között.

44 Az alapügyben a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia, hogy ez-e a helyzet az összes releváns ténybeli elemre tekintettel, amelyek között nem csak az érintett szerződésben foglalt feltételek szerepelnek, hanem a kölcsönszerződés megkötése során a hitelező által közzétett reklám és tájékoztatás is (lásd ebben az értelemben: 2015. február 26-i Matei ítélet, C-143/13, EU:C:2015:127, 75. pont).

45 Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt, egyedileg meg nem tárgyalt, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék.

A második kérdésről

46 A kérdést előterjesztő bíróság a második kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló, a kölcsönhöz kapcsolódó kezelési költségre vonatkozó szerződési feltétel, amely nem teszi lehetővé az e

költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosítását, a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

47 Először is rá kell mutatni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság hatásköre ezen a területen a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő „tisztességtelen feltétel” fogalmának, valamint annak az értelmezésére terjed ki, hogy a nemzeti bíróság milyen szempontokat alkalmazhat vagy köteles alkalmazni valamely szerződési feltétel irányelvi rendelkezésekre tekintettel történő vizsgálatakor, és az említett bíróság feladata, hogy e szempontok alapján az adott tényállás sajátos körülményei függvényében az adott szerződési feltétel konkrét minősítéséről döntsön. Ebből következik, hogy a Bíróságnak válaszában arra kell szorítkoznia, hogy olyan iránymutatásokat adjon a kérdést előterjesztő bíróság számára, amelyeket ez utóbbinak figyelembe kell vennie az érintett feltétel tisztességtelen jellegének értékelése során (2013. március 14-i Aziz-ítélet, C-415/11, EU:C:2013:164, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

48 Tekintettel arra, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig tájékozottsági szintje tekintetében, a 93/13 irányelv a tagállamokat egy olyan mechanizmus létrehozására kötelezi, amely biztosítja, hogy minden egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vizsgálható legyen az esetlegesen tisztességtelen jellegének megítélése céljából. Ennek keretében a nemzeti bíróság feladata, hogy a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és 5. cikkében megállapított szempontokat figyelembe véve meghatározza, hogy az adott tényállás körülményeire tekintettel egy ilyen feltétel megfelel-e a jóhiszeműség, az egyensúly és az átláthatóság ezen irányelvben támasztott követelményének (lásd ebben az értelemben: 2019. március 26-i Abanca Corporación Bancaria és Bankia ítélet, C-70/17 és C-179/17, EU:C:2019:250, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

49 Így a szerződési feltételnek a 93/13 irányelv 5. cikke által megkövetelt átlátható jellege az egyikét képezi azoknak a tényezőknek, amelyeket figyelembe kell venni a feltétel tisztességtelen jellegének a nemzeti bíróság által az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerint elvégzendő értékelése keretében. Ezen értékelés során a kérdést előterjesztő bíróságnak az eljárás valamennyi körülményére tekintettel meg kell vizsgálnia először a jóhiszeműség követelményének az esetleges megsértését, és másodszor az ezen utóbbi rendelkezés értelmében vett, a fogyasztó kárára kialakult jelentős egyenlőtlenség esetleges fennállását (lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 20-i Andriciuc és társai ítélet, C-186/16, EU:C:2017:703, 56. pont).

50 Azt a kérdést illetően, hogy tiszteletben tartották-e a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett jóhiszeműség követelményét, meg kell állapítani, hogy az irányelv tizenhatodik preambulumbekezdésére tekintettel a nemzeti bíróságnak e célból meg kell vizsgálnia, hogy az eladó vagy szolgáltató a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárása esetén észszerűen elvárhatta-e, hogy utóbbi az egyedi tárgyalást követően elfogadja az érintett feltételt (2013. március 14-i Aziz ítélet, C-415/11, EU:C:2013:164, 69. pont).

51 Ami a jelentős egyenlőtlenség esetleges fennállásának vizsgálatát illeti, az nem korlátozódhat olyan mennyiségi jellegű gazdasági értékelésre, amely egyrészt a szerződés tárgyát képező ügylet teljes költségének, másrészt az említett feltétellel a fogyasztóra hárított költségeknek az összevetésén alapul. A jelentős egyenlőtlenség ugyanis eredhet önmagában abból, hogy kellően súlyos mértékben sérül a fogyasztónak mint szerződéses félnek az alkalmazandó nemzeti rendelkezések szerinti helyzete, akár úgy, hogy szűkebbé válik azon jogok tartalma, amelyek e rendelkezések alapján a szerződésből fakadóan megilletik, akár úgy, hogy korlátozzák e jogok gyakorlását, akár úgy, hogy olyan további kötelezettséggel terhelik, amelyet a nemzeti szabályok nem írnak elő (2014. január 16-i Constructora Principado ítélet, C-226/12, EU:C:2014:10, 22. és 23. pont).

52 Ezenfelül a 93/13 irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy valamely szerződési feltétel tisztességtelen voltát a szerződéskötés időpontjában, a szerződés tárgyát képező áru vagy szolgáltatás természetének, a szerződéskötés valamennyi körülményének, továbbá e szerződés vagy más olyan szerződés összes többi feltételének figyelembevételével kell megítélni, amelytől e szerződés függ.

53 A kérdést előterjesztő bíróságnak e kritériumokra tekintettel kell értékelnie az alapügy tárgyát képező feltételek esetlegesen tisztességtelen jellegét.

54 E tekintetben, amint arra a Bíróság a jelen ítélet 43. pontjában emlékeztetett, az, hogy a kezelési költség és a folyósítási jutalék ellenében nyújtott szolgáltatásokat nem részletezik, nem jelenti azt, hogy az azokhoz kapcsolódó feltételek nem felelnek meg a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében és 5. cikkében előírt átláthatósági követelménynek, amennyiben a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege észszerűen érthető vagy levezethető a teljes egészében tekintett szerződésből.

55 Ami azt a kérdést illeti, hogy az alapügy tárgyát képező feltételek a jóhiszeműség követelményével ellentétben a fogyasztó kárára jelentős egyenlőtlenséget idéznek-e elő, meg kell állapítani, hogy – amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik – a kezelési költség és a folyósítási jutalék beszedését a belső jog szabályozza. Hacsak meg nem állapítható, hogy az e költség vagy jutalék ellenében nyújtott szolgáltatások észszerűen nem tartoznak a kölcsön kezelése vagy folyósítása keretében nyújtott szolgáltatások közé, vagy hogy az említett költség és az említett jutalék címén a fogyasztóra terhelt összegek aránytalanok a kölcsön összegéhez képest, nem tűnik úgy, hogy e feltételek a fogyasztónak a nemzeti jogban meghatározott jogi helyzetét hátrányosan érintenék, mindazonáltal ennek helytállóságát a nemzeti bíróságnak kell vizsgálnia. A kérdést előterjesztő bíróságnak ezenfelül figyelembe kell vennie a többi szerződési feltétel hatását annak eldöntéséhez, hogy az említett feltételek jelentős egyenlőtlenséget idéznek-e elő az adós kárára.

56 Következésképpen a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló, a kölcsönhöz kapcsolódó kezelési költségre vonatkozó szerződési feltétel, amely nem teszi lehetővé az e költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosítását, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményével ellentétben.

A költségekről

57 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) **A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt, egyedileg meg nem tárgyalt, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék.**
2) **A 93/13 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló, kölcsönszerződéshez kapcsolódó kezelési költségre vonatkozó szerződési feltétel, amely nem teszi lehetővé az e költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások**

egyértelmű azonosítását, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményével ellentétben.

Prechal Biltgen Malenovský

Fernlund Rossi

Kihirdetve Luxembourgban, a 2019. október 3-i nyilvános ülésen.

A. Calot Escobar
hivatalvezető

A. Prechal
a harmadik tanács elnöke